

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

**TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı
Tuncay Özilhan'ın
Genel Kurul
Açılış Konuşması**

23.01.2003
CEYLAN OTEL

Sayın Başkan, değerli üyeler, değerli basın mensupları

Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği Yönetim Kurulu adına hepinizi saygıyla selamlıyorum. Derneğimiz için son derece yoğun geçen bir yılı geride bıraktık. Bu yoğunluğumuz, hiç kuşkusuz, ülke gündemiyle yakından ilgiliydi. İstişare Konseyi'mizin sayın başkanı, bu dönemin değerlendirmesini yaptılar. Ben de 2003 ve sonrasına ilişkin bazı konulara değinmek arzusundayım.

Ancak daha önce, genel kurullarımızda zaman zaman üzerinde durduğumuz bir konu hakkında, TÜSİAD'ın misyonu ve görevleri üzerine birkaç söz söylemek istiyorum:

TÜSİAD, varlık nedenini çok ayrıntılı biçimde tüzüğüne yansıtmış ender sivil toplum kuruluşlarından biridir. Tüzüğümüzün amaç ve faaliyetler bölümünü okuduğunuzda, Türkiye'yi iddialı bir hedefe doğru taşımak için gerekli olduğuna inandığımız her türlü çalışmanın tarifini bulabilirsiniz. Bu iddialı hedefin ne olduğunu da her fırsatta söyleriz: Türkiye'yi gelişmiş ülkelerin seviyesine çıkarmak.

Yeri geldikçe tekrar ettiğimiz bir başka özelliğimiz ise, TÜSİAD'ın tamamen gönüllü bir sivil kuruluş olması ve üyelerinin kısa dönemli çıkarları için değil, toplumun uzun dönemli çıkarları için faaliyet göstermesidir. Bu derneğe üyelik yasal zorunluluk değildir. Bu derneğe aidat ödemek tamamen gönüllülük esasına dayalıdır. Türkiye ekonomisinin lokomotifini oluşturan kuruluşların temsilcileri, Türkiye'yi bir yerden bir yere taşıyabilmek için 32 yıldır gönüllü olarak bu dernekte çalışmaktadırlar.

32 yıl boyunca sayısız hükümetle birlikte çalıştık. Destek verdik, eleştirdik, tepki gördük, tenkit aldık... Ancak her zaman doğru bildiğimizi söylemeye özen gösterdik. Çünkü şuna inandık: **Her toplumda, iktidar sahibinin sırtını sıvazlayan, kulağına hoş gelecek şeyler söyleyen çok olur. Ama gerektiğinde sevimsiz olma riskini üstlenerek gerçeği söyleyen az bulunur.**

Bugün Türkiye'nin gündeminde olup da üzerinde çalışılan tek bir konu yoktur ki, TÜSİAD'ın onunla ilgili geçmişte yapılmış bir çalışması, yayınlanmış bir raporu olmasın... Bu çalışmalarımız her zaman ciddi bilimsel temellere dayanır. Anadolu'nun ve Avrupa'nın dört yanındaki sanayici ve işadamı örgütlerini, sektörel meslek örgütlerini, üniversiteleri ve sivil toplum kuruluşlarını içine alan çok geniş bir ulusal ve uluslararası iletişim ağından süzülerek ortaya çıkar.

Bize bazı konularda serzenişte bulunuluyor. "Bu konular işadamını ilgilendirmez, bunlar yüksek seviyeli meselelerdir" deniliyor. Bugün de "bu konular sokakta konuşulmaz" dendiğine şahit oluyoruz.

Biz bu görüşü yanlış buluyoruz. Diyoruz ki, bireysel ve kolektif hürriyetler çerçevesinde, **ülkeyi ilgilendiren tüm sorunların sokakta da tartışılabildiği rejimlere demokrasi denir.**

Kurumsal yapılar geliştikçe, sokaktaki insan, sesini daha iyi duyurmak için bu yapılar içinde yer almaya başlar. Modern demokrasinin temel taşı olan sivil toplum örgütleri ortaya çıkar. Böylece **sistem, sivil toplum örgütlerinin enerjisi ve hayatiyeti ile katılımcı bir yapıda kendini geliştirme imkanını bulur.**

TÜSİAD, işte bu perspektif içinde, ulusal meselelerde de söz söylemeyi bir görev addederek hareket etmiştir. Tabii bu tür hassas konulara girdiğimizde, söylediklerimizin çarpıtılması riskini de göze alıyoruz. Irak meselesinde de bu böyle oldu.

Bakın ne demişiz:

Önce, **“Savaş, getireceği yıkımın ölçüsü önceden asla kestirilemeyecek bir afettir. Sorunların barışçı yoldan çözümünü aramak birinci önceliklidir,”** demişiz.

Ardından, **“dünya dengeleri içinde tek başınıza bu çözümü üretemeyeceğiniz bir noktaya geldiğinizde, müttefiklerinizin yanında yer almalısınız,”** demişiz.

Üstelik yer almanın biçimini de tarif etmişiz: **“Zararı en aza indirecek, kayıpların telafisini en yüksek düzeye çekecek önlemleri almak”** ve en önemlisi **“desteği gerçekçi bir düzeyde tutmak”** gerektiğini dile getirmişiz.

Bugün devletin bütün kademelerinde tartışılan bu değil midir. Zararı en aza indirmek, telafiyi en yüksek düzeye çekmek üzerine ve müttefiklere verilebilecek desteğin hangi düzeyde tutulacağı üzerine konuşulmuyor mu?

BM’de Irak’a müdahale konusu tartışıldığı zaman, bölgeyi yeniden şekillendirecek kararlara Türkiye taraf olmak zorunda kalmayacak mı?

Kıbrıs’ta da çözüm arayışı konusunda aktif ve inisiyatifli ele alan bir tutum içinde olmayı savunduk, hala da savunuyoruz. **“Annan planı mükemmel değil ama müzakere edilebilir”** dedik. Bugün yapılan da bundan başka bir şey değildir.

Kıbrıs meselesi de diğerleri gibi Türkiye’nin geleceğini yakından ilgilendiren bir konudur. Çözumsuzlüğü sürdürmeyi bir çözüm gibi sunanlar, acaba Türkiye için bizimle aynı geleceği tahayyül ediyorlar mı? İşte temel soru budur.

Bunlar sokaktaki insanın günlük yaşamını doğrudan ilgilendiren konulardır. Bu konularda dile getirilen görüşler değerlendirilirken, gündemdeki sorunun kendi dar alanından sınırlanarak, Türkiye’ye nasıl bir gelecek inşa etmeyi düşündüğümüze ilişkin geniş bir perspektiften bakma zorunluluğu vardır.

Değerli üyeler,

Tek başına iktidara gelmiş hükümetlerin, vazgeçilmez temel değerlerimiz saklı kalmak kaydıyla, ülke sorunlarının çözümünde kendi yaklaşımları doğrultusunda hareket etme arayışı içinde olmalarını saygıyla karşılıyoruz.

Ancak, bir gerçeği iyi kavramış olmak gerektiğine inanıyoruz: İçinde bulunduğumuz ortam, ekonomiyle ilgili sorunlarımızın çözümünde bize ne yazık ki geniş bir manevra alanı bırakmıyor. On yıllardır süregelen sorunların yarattığı olumsuz birikim, ancak köklü reformlarla temizlenebilir.

Yaşadığımız son krizin arkasından, bu reformların adım adım yürürlüğe konmaya başlandığı söyleyebiliriz. Bu adımların atılmasında, uygulanmakta olan istikrar ve yapısal dönüşüm programının bize kılavuzluk etmiş olduğunu inkar edemeyiz.

Bu süreç henüz tamamlanmamıştır. Tesis edilen denge son derece kırılğan bir dengedir. Hükümet de, bu kırılğan dengenin üzerinde oturmaktadır. Yapılması gereken, zemini sağlamlaştırarak biçimde programın gereklerini yerine getirmektir. Bu ertelenemez bir gerekliliktir. Yapılacaklar bugün yapılmalıdır. Şunu bilelim ki, bu programın şu veya bu şekilde çökmesi halinde yeni bir program olmayacaktır. Bu topluma kimse bu acı ilacı bir daha içiremez.

Hükümetten beklediğimiz, tek başına iktidar olmanın avantajlarını kullanarak, hiç ara vermeden, geriye dönüş izlenimi uyandıracak adımlardan titizlikle kaçınarak, gerekli istişareleri ihmal etmeden reformları sürdürmesidir. Bunu güçlü bir tek parti iktidarı yapamazsa hiç kimse yapamaz.

Ekonomiyi onyıllardır tahakkümü altına almış bazı hurafeler artık terk edilmelidir. TÜSİAD, kapsamlı bir araştırmayla şu gerçeği ortaya koymuştur: **Enflasyonun aşağı çekilmesi büyümenin önünde bir engel değildir. Aksine uzun dönemde büyüme hızımızı artırmak için uygulamamız gereken politikalar aynı zamanda enflasyonla mücadeleden geçmektedir.** Kısa süre önce kamuoyuna açıkladığımız çalışma işte bu gerçeği ortaya koymaktadır. Sizlere bu çalışmanın önemli bulgularını kısaca hatırlatmak isterim:

- Enflasyonun belli bir eşik değerin üzerinde olduğu bir ülkede, enflasyondaki yükseliş büyümeyi düşürmektedir. Bu çalışmada yüzde 13 olarak hesaplanan eşik değerin üzerinde, diğer bütün faktörler sabitken, enflasyon oranının ikiye katlanması sonucunda, uzun vadede, ortalama yıllık reel büyüme hızı yüzde 1.3 oranında azalacaktır.
- Enflasyondaki artışın büyüme hızını düşürücü etkisi borç yükü ile birlikte artmaktadır. Yüksek borç oranına sahip bir ülkede enflasyonun ikiye katlanması durumunda büyüme kaybı yüzde 2.8'e kadar yükselmektedir.
- 2003 ve sonraki yıllarda enflasyonu düşürürken, borç yükünü de azaltırsak, reel büyüme hızını ortalama yüzde 2'nin üzerinde artırma imkanı bulabileceğiz. Bu, uzun dönemli büyüme hızı % 4-5 civarında olan Türkiye için çok büyük bir farktır.

Türkiye, enflasyonu kalıcı olarak tek haneli rakamlara düşürmek için enflasyon hedeflemesine geçmelidir. Mali disiplinden taviz vermemeli, faiz dışı fazla hedefini tutturmak konusunda ısrarcı olmalıdır. Mali sistem reformunu, bankalara duyulan güvende şüpheye yer bırakmayacak biçimde tamamlamalıdır. Uygulanmakta olan serbest kur politikası, bu politikaların başarısı için elverişli bir çerçeve sağlayacaktır.

Hükümet, istikrar programının gereklerini yerine getirirken, orta ve uzun vadeli hedeflerimizi de tespit etmelidir. Enflasyon, faiz, kamu borç stoku gibi konularda AB ortalamalarını yakalayacak bir yol haritası çizilmelidir. Bunun da ötesinde, Türkiye için orta ve uzun vadeli bir büyüme stratejisi hazırlanmalıdır. Hükümetin 5 yıl süreyle görev başında olması işte bu noktadan itibaren gerçek anlamını bulacaktır.

Avrupa Birliği, 2000 yılında Lizbon'da önüne yeni bir stratejik hedef koymuştur. Bu stratejik hedefi, "daha çok sayıda daha iyi iş ve daha büyük bir toplumsal uyum için, sürdürülebilir büyümeyi gerçekleştirecek, bilgiye dayalı rekabetçi ve dinamik bir dünya ekonomisi haline gelmek" olarak tanımlamıştır.

Stratejinin ana eksenini, rekabet gücünü artırmak için, araştırma geliştirme ve yenilikçiliği teşvik ederek ve insana yatırım yaparak bilgiye dayalı bir ekonomiye ve topluma geçişi hızlandırmaktır.

Bu strateji,

- Yenilikçi işletmelerin, özellikle de KOBİ'lerin kurulması ve gelişmesi için elverişli bir ortam yaratılması;
- Bütünleşmiş ve etkin işleyen bir piyasa mekanizması için reformlar;
- Etkin ve entegre mali piyasalar;
- Kamu maliyesinin kalitesi ve sürdürülebilirliği;
- Bilgi toplumunda yaşamak ve çalışmak için genel ve mesleki eğitim;
- Aktif bir istihdam politikası;
- Sosyal güvenliğin modernleştirilmesi;
- Toplumsal katılımın artırılması

gibi başlıklar altında derinleştirilmektedir.

Dikkat edilirse bunlar, Türkiye'nin ihtiyaç duyduğu reformlarla birebir örtüşen başlıklardır.

Hükümet AB'nin Lizbon Stratejisi'ni ve Avrupa iş dünyasının bu strateji çerçevesindeki yaklaşımlarını mercek altına almalı, AB'nin büyüme stratejilerine uygun, ancak Türkiye'nin şartlarına ve ihtiyaçlarına göre derinlemesine düşünülmüş bir gelişme stratejisi hazırlamak için bir an önce harekete geçmelidir. TÜSİAD bu konuda hükümete her türlü desteği vermeye hazırdır.

Bu çerçevede AB üyelik sürecinin gündemden düşürülmeden sürdürülmesinin gereğine de işaret etmek isteriz.

2003 yılının, Türkiye'nin ulusal çıkarları açısından çok önemli bir gündem maddesi "**Avrupa'nın Geleceği Kurultayı**"dır. Türk hükümetinin ve parlamentosunun da temsil edildiği bu kurultay sonucu Avrupa Parlamentosu ve AB Komisyonu'nun yetkileri, üye üyeler arası dengeler ve Avrupa yurttaşlığı statüsünün derinleşmesi gibi konularda yeni bir dönem başlayacaktır. Türkiye, bu gelişmeleri, devletiyle, özel sektörüyle, sivil toplumuyla, akademik çevreleri ve medyasıyla çok yakından, hatta içerden izlemelidir.

AB ilişkileri, toplumun beklentilerinin karşılanması bakımından, işbaşındaki hükümetin önemli sınav konularından biri olacaktır. Ekim ayındaki AB Komisyonu ilerleme raporu yapılanların ve yapılmayanların bilançosunu ortaya koyacaktır. Uyum yasalarının uygulanmasında gösterilecek duyarlılık bu meselenin odak noktasını oluşturacaktır. Artık Türkiye, aynaya baktığında karşısında bir hukuk devleti görmek zorundadır. İşkenceye karşı mücadele gibi demokrasi reformlarına devam edilmelidir. AB'nin gündeminde, insan hakları ve demokrasi sorunlarıyla yer almaktan kurtulmalıyız.

Önümüzdeki sürecin bir de teknik boyutu var: AB mevzuatı ile uyum süreci. Enerji politikalarından, tüketiciyi korumaya, şirketler hukukundan, çevreyi korumaya kadar bir çok alan bu kapsama girmektedir. Bunlar, hem AB'ye tam üyelik müzakerelerinin konu başlıklarıdır, hem de toplumsal yaşamı doğrudan ilgilendiren alanlardır.

AB'ye uyum sürecinde hızla ilerlemenin en azından dört önemli yararı olduğunu görüyoruz:

1. Kaydedilen ilerlemeler, AB üyeliği için siyasi kararlılığımızın en somut kanıtı olur. Türkiye'yi dışlama eğilimleri içindeki bazı çevrelere, artık dönüşü olmayan bir yola girildiği mesajı açıkça verilmiş olur. Üçüncü ülkelerin gözünde, Türkiye'nin AB üyeliği perspektifinden kaynaklanan çekiciliği artar.
2. Müzakerelere kadar geçecek iki yıllık süreyi, müzakereler sonrasındaki zamandan kazanırız. Bu sayede üyelik sürecimizi kısaltmış oluruz.
3. İç ve dış piyasalar bundan çok olumlu etkilenir. Şirketler açısından daha belirli, saydam, öngörülebilir ve Avrupa standartlarında bir ekonomik mevzuat ortamı oluşur. Gümrük birliğinin sağladığı olumlu etkiler derinleşir. Makro-ekonomik istikrar pekişir.
4. En önemlisi, Türkiye'de insanların günlük yaşamını belirleyen bir çok alanda, Avrupa standartlarında bir yasal ortam ve uygulama hakim olur.

Değerli üyeler,

Arzumuz, Türkiye'nin geleceği ile ilgili bu tür stratejik konulara daha fazla eğilmektir. Ancak bunun için ayağımızı sağlam bir zemine basabilmek zorundayız. Bu yüzden gündemdeki önemli konularda uyarı görevimizi yapmaya devam edeceğiz. Bütün çabamız, hep birlikte içinde olduğumuz geminin hedeflediğimiz limana salimen ulaşmasına katkıda bulunmaktır.

Beni dinleme sabrını gösterdiğiniz için hepinize teşekkür ederim.